

Šesta godina razdoblje je u kojem dijete koristi složene, gramatički pravilne rečenice sa svim vrstama riječi, prepričava priču po slijedu događaja i uz detalje, uviđa odnose, uzroke i posljedice, ima interes za slova i knjige... U sedmoj godini dijete vodi duge razgovore, ima dobar izgovor, usvaja glasovnu analizu i sintezu - može izdvojiti prvi i zadnji glas u riječima, rastaviti riječ na glasove, spojiti glasove u smislenu riječ, uspostavlja vezu slovo-glas te poznaje slova i počinje pisati.

Ako dijete do kraja 5. godine ima veće teškoće u izgovaranju fonema - zamjenjuje, izostavlja ili ih izgovara izrazito iskrivljeno preporuča se zatražiti stručnu pomoć.

Pred polazak u školu dobro je provjeriti djetetov izgovor i sposobnost glasovne analize i sinteze, kako bi mu se pružila stručna pomoć ukoliko dijete ima teškoća na tom području.

Na mogućnost usporenog govorno-jezičnog razvoja djeteta u ovome razdoblju mogu ukazivati i: oskudna interakcija s okolinom, siromašan rječnik, korištenje jednostavnih rečenica uz gramatičke pogreške, teškoće u razumijevanju apstraktnih riječi, prijedloga, odnosa, teškoće u razlikovanju slova i brojki, teško pamćenje...

Kako poticati govorno-jezični razvoj djeteta

Djetetu nisu potrebni posebni poticaji ili upute kako bi naučilo govoriti i ovladalo materinskim jezikom, ono od samog rođenja ima predispozicije za to. Djetetov jezik potrebno je oblikovati razgovorom, jasnim izgovorom i praćenjem svih djetetovih radnji govorom. Svakodnevne situacije i događaji prilika su za zajedničku igru glasovima i riječima; pjevanje i izmišljanje pjesmica, rima, brojalica, zajedničko čitanje slikovnica i razgovor o njima, prepoznavanje i imenovanje sadržaja iz okoline pridonose razvoju slušne osjetljivosti i govora.

Roditelji potiču razvoj slušanja, razumijevanje jezika i govornu produkciju kroz interakciju sa svojim djetetom. To čine instinktivno, ali vrlo kompetentno, s puno ljubavi i s dobrim namjerama.

Rano otkrivanje odstupanja te rana prevencija i intervencija koja uključuje pojačanu stimulaciju razvoja govora i ciljane vježbe, spriječit će nastanak ozbiljnijih poremećaja koji bi se mogli negativno odraziti na cjelokupni djetetov razvoj.

Korištena literatura:

- D. Andrešić i sur. (2009), *Najčešći poremećaji jezično-govorne komunikacije djece predškolske dobi: priručnik za roditelje, odgojitelje, pedijatre i sve koji prate razvoj djece*
- B. Starc i sur. (2004), *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi: priručnik za odgojitelje, roditelje i sve koji odgajaju djecu predškolske dobi*

Govorno-jezični razvoj djeteta

Edukativna brošura za roditelje

Govorno-jezični razvoj djeteta

Govor je osnovno sredstvo komunikacije i socijalizacije, način primanja i prenošenja informacija, usvajanja znanja.

Dijete od samog rođenja ima mogućnosti za učenje govora, koje se realiziraju i razvijaju u interakciji djeteta i njegova okruženja, prvenstveno obitelji. Uredno razvijen jezik i govor su preduvjeti za optimalan razvoj djeteta. Stoga su od prvih dana i mjeseci života svakog djeteta iznimno važni govorno-jezični poticaji – slušanje i govorna interakcija s djetetom.

Govor se razvija sustavno i predvidivim redoslijedom. No, valja imati na umu i da svako dijete ima individualnu liniju razvoja, koja može odstupati od očekivanog razvoja. Ta odstupanja mogu predstavljati zaostajanja ili poteškoće, a pritom je važno djetetu pružiti stručnu pomoć u ublažavanju i/ili uklanjanju teškoća.

Predgovorno razdoblje

Predgovorno razdoblje počinje rođenjem i traje do otprilike 9. mjeseca, odnosno do pojave prve smislene riječi. Dijete odmah nakon rođenja komunicira s okolinom – najprije plačem kojim prvenstveno iskazuje svoje potrebe i stanja. Tijekom 2. mjeseca dijete počinje spontano proizvoditi jednostavne vokalne zvukove (gukanje), dok nakon 6. mjeseca počinje oponašati glasove iz svoje okoline te namjerno i osmišljeno proizvoditi glasove materinskog jezika (npr. da-da, ba-ba, ta-ta...).

Ukoliko dijete u prvim mjesecima svog života ne reagira na jake zvukove ili na poznate glasove, ako nakon 6. mjeseca ne imitira glasove odraslih, nema interesa za zvučne igračke i ne smije se glasno – to može ukazivati na usporen govorno-jezični razvoj.

Govorno razdoblje

Većina stručnjaka slaže se kako prve riječi sa značenjem nastaju između 10. i 18. mjeseca djetetova života. To su obično imenice kojima dijete imenuje bliske osobe (npr. mama, tata, baba...). Dijete u toj dobi rabi tek nekoliko riječi, ali razumije mnogo više, reagira na svoje ime, pogledom traži imenovane predmete te izvršava jednostavne upute (npr. „daj loptu“). Imitira nove zvukove i akcije pa gestom, pokazivanjem ili vokalizacijom pokazuje što želi, odmahuje glavom u značenju „ne“, maše „pa-pa“...

Simptomi mogućeg usporenog razvoja djeteta ove dobi jesu: izostanak brbljanja ili siromašno brbljanje, ne odazivanje na svoje ime, ne prepoznavanje raspoloženja u glasu odraslih, ne javljanje prve riječi sa značenjem, nerazumijevanje i ne korištenje gesti, ne ostvarivanje kontakta očima sa sugovornikom...

Pojava prvih rečenica

Oko 18. mjeseca dolazi do naglog usvajanja novih riječi te dijete koristi 50-ak riječi. Dijete pokazuje i imenuje svakodnevne stvari, ponavlja riječi koje čuje, oponaša zvukove životinja i imenuje ih, razumije i odgovara na pitanja „tko“, „što“, „gdje“; a oko 2. godine počinje slagati dvije riječi u rečenicu (npr. „Daj auto“, „Mama piti“). U dobi od 2 godine većina djece pokazuje dijelove tijela na sebi i na lutki, govori o sebi u 3. licu – zove se imenom, na postavljena pitanja odgovara adekvatno s „da“ ili „ne“, provodi dva naloga u pravilnom redoslijedu (npr. „Podigni loptu i baci je u kutiju“), dobro imitira zvukove, riječi i kretnje odraslih.

Na usporeni razvoj mogu ukazivati sljedeće karakteristike djeteta: ne slijedi i ne razumije jednostavne upute, ne kombinira 2 riječi u rečenicu, ne imitira riječi i akcije odraslih, ne pokazuje dijelove tijela na upit, nema početka kombinatoričke igre (stavlanje dva predmeta u međudnose) i igre pretvaranja (npr. hranjenje lutke).

Naglo širenje rječnika i usvajanja gramatičnosti

U 3. godini širi se struktura rečenice, dijete koristi glagole, pridjeve, priloge te počinje pravilno koristiti zamjenice (ja, ti, moje), počinje koristiti prošlo i buduće vrijeme, pita jednostavna pitanja, vodi jednostavne razgovore i sposobno je ispričati kratku priču ili neki doživljaj, sluša kratke priče i pjesmice. Potkraj 3. godine dijete ima rječnik od 250 do 500 riječi, a razumije ih mnogo više. U dobi od 3 do 4 godine dijete odgovara na uputu od 3 radnje (npr. „Idi u sobu, nađi loptu i donesi je“), zna igrati ulogu druge osobe u igri pretvaranja, objašnjava kada ga sugovornik ne razumije, sukobe rješava više verbalnim putem nego udarcima, razgovara sa svojim igračkama i samim sobom.

Ako dijete do 30. mjeseca ne počne govoriti u rečenicama, preporuča se zatražiti stručnu pomoć. Ostali simptomi koji bi mogli ukazivati na usporen razvoj u ovoj dobi su: dijete ne izgovara većinu glasova, ne odgovara na jednostavna pitanja i ne postavlja pitanja, ne razumije dvostruke i trostruke upute, govor je nerazumljiv okolini, ne voli slušati priče, pjesmice, ne koristi govor za rješavanje problema, ne uspostavlja interakciju s drugom djecom.

Govorno-jezični razvoj nakon 4. godine

Dijete u petoj godini života naglo razvija rječnik, govori tečno, ima sve glasove, koristi gotovo potpuno gramatički pravilne, sve duže i složenije rečenice. Ispituje o značenju apstraktnih riječi i koristi se njima, traži informacije o nečemu, samo daje informacije i izražava svoje mišljenje te govori o svojim potrebama i osjećajima, razumije redoslijed događaja, postavlja i adekvatno odgovara na pitanja „koliko“, „kako“, „kada“, „zašto“...